

پرس و جو

اما شرح و توضیح این واقعه: همان‌گونه که اشاره شد، این معجزه دوبار اتفاق افتاده است که هر دوی آن‌ها را به‌طور خلاصه از کتاب ارشاد شیخ مفید نقل می‌کنیم:^۸

۱. ردّالشمس اول: اسماء، ام‌سلمه، جابر انصاری، ابوسعید خدری و گروهی دیگر روایت کرده‌اند، چنین است که پیامبر اکرم ﷺ در منزل خود بود و علی  هم حضور داشت. همان‌دم جبرئیل آمده وحی الهی آورد. سپس رسول خدا^ﷺ سر مبارک خود را روی پای علی  گذارد و سر برداشت تا هنگامی که آفتاب غروب نمود. علی  که نماز عصر را بجا نیاورده بود، ناچار شد، نمازش را ننشسته و در حالت رکوع و سجود با اشاره بجای آورد. پیامبراکرم ﷺ پس از آن‌که به خود آمد، به علی  فرمود: نماز عصرت قضا شد. عرض کرد: نمی‌توانستم نماز را به‌حالت عادی بخوانم به‌خاطر حالت وحی که بر شما عارض شده بود و بر من تکیه داده بودید. در این هنگام پیامبر ﷺ از خدای متعال می‌خواهد که خورشید را برای علی  که برای احترام به پیامبر نمازش را به‌حالت عادی نخوانده، برگرداند و چنین می‌شود. درباره مکانی که این قضیه رخ داد، اگرچه در روایت شیخ مفید منزل پیامبر ﷺ گفته شده؛ اما برخی دیگر آن را «ضهیاء» یا «صهباء»^۹ و برخی آن را در «کراع‌الغمیم»^{۱۰} و برخی دیگر آن را مسجد فضیخ – در حوالی مدینه– دانسته‌اند.^{۱۱}

۲. مرتبه دوم که پس از پیامبر ﷺ برای ایشان اتفاق افتاد، هنگامی که امام  و یاران او قصد عبور از رودخانه فرات در منطقه بابل را داشتند و سپاهیان مشغول عبور دادن مرکب‌ها و توشه‌ها از رودخانه بودند، از نماز عصر غافل شدند؛ اما امام و برخی از یاران نماز را بجای آوردند. در این هنگام خورشید غروب نمود؛ درحالی‌که عده زیادی نماز عصر را نخوانده بودند. آنان در این باره با امام  به گفت‌وگو پرداختند. وقتی امام یاران خویش را این‌گونه نگران دید، از خدای متعال درخواست نمود تا خورشید را برگرداند که سپاهیان نماز عصر را به‌جای آورند و چنین شد…^{۱۲}

- معرفی منابع، جهت مطالعه بیشتر**

۱.کشف‌البیقین فی فضایل امیرالمؤمنین ، علامه حلّی؛
۲.دانشنامه امام علی ، زیر نظر علی‌اکبر رشاد.

منبع: مرکز مطالعات و پاسخ‌گویی به شبهات حوزه علمیه قم

- پی‌نوشت‌ها**

- ↑ از جمله: کلینی، الکافی، ج۴، ص۵۶۲؛ صدوق، الفقیه، ج۱، ص۲۳، ج۶:۸؛ طبرسی، الاحتجاج، ج۱، ص۲۶۶؛ سیدمرتضی، رسائل المرتضی، ص۷۸۸۳؛ سیدرضی، خصائص الانمه، ص۵۶؛ فثال نیشابوری، روضه‌الواعظین، ص۱۲۹؛
- ↑ ابن‌شهر آشوب، المناقب، ج۲، ص۱۱۴۳؛ امینی، الغدير، ج۳، ص۱۲۸۱۴؛ ابن‌کثیر، البدایه والنهایه، ج۶، ص۸۶۹۱؛ الطبرانی، المعجم‌الکبیر، ج۲۴، ص۱۴۵، ج۳۸۲؛ ابن‌عساکر، تاریخ مدینه دمشق، ج۴۲، ص۳۱۴؛ المناوی، فیض‌القدیر فی شرح جامع‌الصغیر، ج۵، ص۵۶۲؛
- ↑ ابن‌شهر آشوب، المناقب، ج۴، ص۱۴۳؛ امینی، الغدير، ج۳، ص۱۲۷۱۲۸؛ محمودی، کشف‌الرمس عن حدیث ردّالشمس، ص۲۱؛
- ↑ صدوق، الخصال، ص۵۵؛
- ↑ طوسی، الامالی، ص۵۴۸؛ طبرسی، الاحتجاج، ص۲۷؛
- ↑ محمودی، کشف‌الرمس عن حدیث ردّالشمس، ص۳۳؛
- ↑ شیخ مفید، الارشاد، ج۱، ص۳۴۷؛
- ↑ همان، ص۳۴۷، ۳۴۵؛
- ↑ مجلسی، بحارالانوار، ج۴، ص۱۶۷؛
- ↑ همان، ص۱۷۴؛
- ↑ کلینی، الکافی، ج۴، ص۵۶۱؛
- ↑ شیخ مفید، الارشاد، ج۱، ص۳۴۶.

اخلاق در حوزه

عوامل حرص و طمع

آیت‌الله شیخ عباس ایزدی رشتی امام جمعه اسبق نجف‌آباد اصفهان

صفت مقابل قناعت و زهد، حرص و طمع است. پیامبر ﷺ در حدیثی پایه‌های کفر را سه چیز معرفی می‌فرماید: آزمندی، فزون‌طلبی، کبرورزی و برتری‌جویی بر دیگران.

افزون‌خواهی از هر چیزی و نیز آرزو و خواهش بسیار را، آژ و حرص می‌نامند. حضرت علی  می‌فرماید: «الطامع کُذِلَ الرِّجال»؛ 'آزمندی‌ها شخصیت‌ها را ذلیل و خوار می‌کند.

یعنی روحیه فزون‌طلبی و زیاده‌خواهی، بلندطبعی را از بین می‌برد و انسان را سبک و تحقیر می‌کند. آن حضرت سپس می‌فرماید: «ثَمَرَةُ الطَّمعِ دَلُّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ كُلُّ طامِعٍ أَسِیءٌ»؛^۱ نتیجه و ثمره طمع، خواری دنیا و آخرت است و هر طمع-کاری اسیر نفس و دیگران است.

از روایات استفاده می‌شود، علاج حرص به‌وسیله قناعت است. از ابن رو، علی  می‌فرماید: «قصر مِنْ جِرْصِک، وَقِفْ عِنْدَالمَقْدُور لَک مِنْ رِزْقَک، تُخْزِرُ دینَک»؛^۲ حرص خود را کم و کوتاه کن و بر آنچه از روزی برتو مقدر شده، توقف کن؛ در این صورت، دین خود را حفظ خواهی م‌کنی.

عمده‌ترین عامل حرص، ضعف ایمان و توکل است. امیرالمؤمنین  می‌فرماید: «کیف یتَخَلَّص مِنْ غناءِ الحِرصِ مَنْ لَمْ یَصْنُقْ تَوَکُّلَهُ؟»؛^۳ کسی که که توکل صادقانه و اعتماد به خدا و رازقیت او ندارد، چگونه می‌تواند از زحمت حرص رهایی یابد؟ آنچه انسان را آرامش و اطمینان می‌بخشد، حسن ظن به وعده‌های خدا و توکل به اوست؛ زیرا حریص هیچ‌گاه راحتی و استراحت ندارد و همیشه اضطراب و دغدغه خاطر برای زندگی و تأمین مایحتاج خود دارد.

درحدیث دیگری می‌فرماید: «عَجِبْتُ لِمَنْ عَلِمَ أَنَّ اللهَ قَدَّ صَمِنَ الْأَرْزَاقَ وَ قَدَّرَهَا وَ أَنَّ سَعْيَهُ لَايَزِيدُهُ فِيمَا قَدَّرَ لَهُ وَ هُوَ خَرِیضٌ ذَائِبٌ فِی ظَلَمِ الرِّزْقِ»؛^۴ درشگفتم از کسی که می‌داند، خداوند ارزاق موجودات را تضمین و اندازه‌گیری می‌کند و می‌داند که سعی و تلاش وی او را، علاوه بر آنچه برایش مقدر شده، نمی‌افزاید؛ درحالی‌که پیوسته در طلب رزق حرص می‌ورزد!!

- پیرمرد حریص و هارون‌الرشید**

در سال ۱۳۷۰قمری که هارون‌الرشید خلیفه بود، دوست داشت بدون واسطه سخنی را از پیامبر ﷺ به‌وسیله شخصی بشنود. اطرافیان او هرچه تفحص کردند، کسی را جز یک پیرمرد لاغر و ضعیف نیافتند که قوای جسمی و طبیعی خود را در اثر کهولت و پیری از دست داده و ارحال رفته و فتور و ضعف او را گرفته بود. وی را در زنجبیلی گذاردند و با نهایت مراقبت و احتیاط به دربار خلیفه بردند. هارون بسیار مسرور شد که به آرزوی خود رسیده است و به پیرمرد گفت: ای پیرمردا توخود پیامبر ﷺ را دیده‌ای؟ گفت: وقتی کودک بودم، پدرم دست مرا گرفت و به خدمت رسول اکرم ﷺ برد و من بعد از آن، دیگر خدمت آن حضرت نرسیدم، تا رحلت فرمود. هارون گفت: بگو بینم در آن روز از رسول خدا سخنی شنیدی یا نه؟ گفت: بلی! آن روز از حضرت شنیدم که می‌فرمود: «یُشِیْبُ ابْنُ ءَادَمَ وَ تُشْثَبُ مَعَهُ خَصْلَتَانِ: الْحِرْصُ وَ طُلُوْلُالْاَمَلِ»؛^۱ فرزند آدم درحالی که به‌تدریج پیر می‌شود، دو صفت در او جوان می‌شود: یکی حرص و دیگری آرزوهای طولانی! هارون دستور داد، یک کیسه زر به او دادند. همین که پیر مرد را از صحن دربار بیرون بردند، ناله ضعیف خود را بلند کرد که مرا نزد هارون برگردانید، با او سخنی دارم. گفتند: نمی‌شود. گفت: کار لازمی دارم. وی را دوباره به دربار برگردانند. هارون گفت چه خبر است؟ پیرمرد گفت: حضرت سلطان بفرمایید! این عطایی که امروز به من دادید، فقط برای امسال است یا هرساله عنایت خواهید کرد؟ هارون‌الرشید صدای خنده‌اش بلند شد و از روی تعجب گفت: صَدَقَ رسول‌الله ﷺ «یُشِیْبُ ابْنُ ءَادَمَ وَ تُشْثَبُ مَعَهُ خَصْلَتَانِ: الْحِرْصُ وَ طُلُوْلُالْاَمَلِ»! این پیرمرد رمق ندارد و گمان نمی‌رود تا دربار زنده بماند. حالا می‌گوید: آیا این عطا اختصاص به این سال دارد. حرص ازدیاد مال و آرزوی طولانی، حتی پیرمرد را به جایی می‌رساند که باز هم برای خود عمری پیش‌بینی می‌کند و درصدد اخذ عطایی دیگر است.

در حدیثی دیگر امیرالمؤمنین  طمع را باعث مغلوب شدن عقل‌ها می‌داند و می‌فرماید: «اَكْثَرُ مَضَارِعِ الْعُقُولِ تَحْتَ بُرُوقِ الطَّماعِ»؛^۲ بیشترین شکست و زمین خوردن عقل‌ها زیر برق طمع‌هاست.

زیاده‌طلبی انسان در دنیا در حقیقت نقصان است و فایده‌ای که از غیر خیر خالص می‌برد، زیان است و یافتن هر بهره‌ای که دوام و قرار ندارد، در حقیقت به‌معنای از دست دادن آن است.

سعدی در گلستان می‌گوید:

بدوزد شره دیده هوشمند
در آرد طمع، مرغ و ماهی به بند
مولوی هم در مثنوی درباره طمع چنین سروده است:

بدگمانی کردن و حرص‌آوری
کفر باشد نزد خوان مهتری
گر طمع در آینه برخاستی
در نفاق آن آینه چون ماستی
گر ترارو را طمع بودی به مال
راستی کی گفتی ترارو وصف حال

منبع:اخلاق ایزدی، آیت‌الله امینیان رشتی، ص ۲۴

- پی‌نوشت‌ها**

- عیون‌الحکم والمواعظ، ص:۲۵؛
- میزان‌الحکمه، ج۲، ص۱۷۴؛
- عیون‌الحکم والمواعظ، ص:۳۷۲؛
- میزان‌الحکمه، ج۴، ص۳۶۶؛
- مستدرک‌الوسائل، ج۱۳، ص:۲۲؛
- بحارالانوار، ج۷، ص:۲۲؛
- المناقب، خوارزمی، ص:۳۷۶.

ماجرای ردّالشمس چگونه قابل باور است؟

یکی از معجزه‌هایی که برای امام علی  اتفاق افتاده است، جریان ردّالشمس – یعنی بازگشت خورشید پس از غروب– می‌باشد. این جریان خارق‌العاده هم در دوران زندگی پیامبراکرم ﷺ و هم در دوران خلافت امام علی  رخ داد. در این مورد سه مقدمه قابل توضیح است که ابتدا به آنها اشاره می‌شود:

• **(الف)** درباره این جریان علاوه بر آن‌که اکثر دانشمندان شیعه آن را در کتاب‌های خویش آورده و تأیید کرده‌اند،^۱ بسیاری از کتب معتبر اهل‌سنت نیز آن را به سلسله اسناد خویش روایت نموده و پذیرفته‌اند^۲ که در اینجا به برخی از این کتاب‌ها اشاره می‌شود:

۱. ابن‌مردویه بنا بر آنچه‌که بیاضی در کتابش (کتاب‌الصراط‌المستقیم) به‌نقل از عیقات‌الانوار، ج ص ۳۳ و مناقب آل ابی‌طالب ، ج۱، ص۵۳ آورده است.

۲. رساله «کشف‌اللبس عن حدیث ردّالشمس» الحافظ جلال‌الدین السیوطی المتوفی (۹۱۱ه‍.ق).

۳. رساله «مزیل‌اللبس عن حدیث ردّالشمس» شمس‌الدین محمدبن یوسف الصالحی الشامی، المتوفی سنه ۹۴۲ه‍.ق.

۴.کشف‌الرمس عن حدیث ردّالشمس، محمدباقر محمودی، المعارف‌الاسلامیه، چاپ اول، قم، مؤسسه‌المعارف‌الاسلامیه.

۵.حدیث ردّالشمس، لابی‌الفتح، محمدبن‌الحسین، الازدی الموصلی

معرفی کتاب

- نکته‌های ناب**

کتاب «نکته‌های ناب» بیان (تاریخی، رجالی، حدیثی، اخلاقی) پیامبر ﷺ و اصحاب ایشان به‌قلم ابراهیم رضایی و با همت انتشارات دلیل ما در ۲۵۶ چاپ و روانه بازار شد.

این کتاب از مجموعه دروس خارج حجت‌الاسلام والمسلمین نجم‌الدین طبعی که سال‌هاست در مدرسه آیت‌الله‌العظمی گلپایگانی رحمته‌الله‌علیه تشکیل می‌شود، توسط حجت‌الاسلام ابراهیم رضایی(یکی از شاگردان وی)، استخراج شده است.

ساختار کتاب

نگارنده عناوین پانزده‌گانه کتاب را چنین برمی‌شمارد: مخالفت‌های صحابه با پیامبر ﷺ، ذکر صلوات، منع از کتابت حدیث، نقش قریش در تضعیف پیامبراکرم ﷺ، توطئه ترور پیامبر ﷺ در کتب اهل‌سنت، دوست داشتن بنی‌هاشم از نشانه ایمان، حضور منافقین در غدیرخم، نسبت دادن جهل به پیامبر ﷺ، کیفیت بعثت پیامبر ﷺ در کتب اهل-سنت، شخصیت حضرت حمزه سیدالشهداء ، فضائل بی‌شمار عمار، آوارگی و تبعید ابوزر، کتمان علل کناره‌گیری معاویه از ابوزر، اخلاق محمدی و پیامبر خاتم ﷺ صاحب تمام فضائل انبیای گذشته.

ویژگی‌اثر

این کتاب به نکته‌های ناب تاریخی، رجالی، حدیثی که توسط استاد نجم‌الدین طبعی مطرح شده است، می‌پردازد. تاکنون از این دروس که قریب ۸۰۰ جلسه است، ۳۰۰ نکته ناب استخراج شده که به‌صورت دسته‌بندی در اختیار طالبان علم قرار خواهد گرفت. کتاب نکته‌های ناب، دفتر اول از این مجموعه نکات است که پیرامون رفتار صحابه با پیامبراکرم ﷺ، شیوه صلوات بر پیامبر و اهل‌بیت  در منابع فریقین، نقش قریش در تضعیف پیامبراکرم ﷺ، توطئه منافقین برای ترور پیامبر ﷺ، تحکرات منافقین در غدیر خم، نحوه بعثت پیامبر ﷺ در کتب اهل سنت و تبیین سه شخصیت و صحابی فداکار یعنی حمزه، عمار و ابوزر و مباحثی پیرامون اخلاق پیامبراکرم ﷺ می‌پردازد.

علاقه‌مندان می‌توانند برای تهیه این کتاب و دیگر آثار انتشارات دلیل ما، به آدرس: قم، بلوار معلم، مجتمع

المتوفی سنه ۳۷۴ه‍.ق.

۶.تصحیح خبر ردّالشمس و ترغیم‌النواصب‌الشمس، لابی‌القاسم، بن‌الحداد، الحسکانی الحنفی، من أعلام‌القرن‌الخامس.

۷. حدیث ردّالشمس، للموفق‌بن‌أحمد، الحنفی المکی الخوارزمی، المتوفی سنه ۵۶۸ه‍.ق.

۸. حدیث ردّالشمس، لابی علی، محمدبن‌أسعدبن علی، الجوانی العبدلی، المتوفی سنه ۵۸۸ه‍.ق.

ردّالشمس به‌عنوان یک معجزه الهی و فضیلت برای امام علی  مطابق روایات معتبر دوبار اتفاق افتاده است: مرتبه اول در زمان رسول‌خدا^ﷺ و دوم در زمان حکومت آن‌حضرت.

برخی از دانشمندان اهل‌سنت درباره تأیید این جریان و پاسخ به اشکال‌هایی که به سند یا متن روایت شده، کتابی مستقل تألیف کرده‌اند.^۳ که نام برخی ذکر شد.

• **(ب)** امام علی  حداقل دوبار این اعجاز را به‌عنوان یکی از فضیلت‌ها و افتخارات خویش به مخالفان گوش‌زد نموده و آنان نیز آن را تأیید نمودند؛ یکی در احتجاج با ابوبکر پس از جریان سقیفه^۴ و دیگری در روز شورای شش‌نفره خطاب به اصحاب شورا.^۵

• **(ج)** این واقعه به‌عنوان یکی از موضوعات مسلم تاریخی در شعر بسیاری از شعرای قرن اول و دوم آمده است.^۶ از جمله سید حمیری.^۷

ناشران، طبقه همکف، واحد ۹ مراجعه کرده و یا با

تلفن‌های ۰۲۵۳۷۷۴۴۹۸۸ و ۰۲۵۳۷۷۳۳۴۱۳ تماس بگیرند.

- پشت‌صحنه زندگی**

کتاب «پشت‌صحنه زندگی» (بررسی عوامل مؤثر در سرنوشت انسان) به‌قلم محمدعلی نصیریپور و با همت مؤسسه بوستان کتاب در ۲۰۸ صفحه چاپ و روانه بازار شد.

انسان پیشرفت‌های وسیعی در علوم داشته و توانسته، به بسیاری از قوانین نظام هستی دست یابد و دریابد که در این جهان هیچ اتفاقی بدون علت صورت نمی‌گیرد. این اثر به این مطلب، توطئه ترور پیامبر ﷺ در کتب اهل‌سنت، انسان در سه حوزه ذهن، زبان و رفتار هر کدام به‌طور جداگانه از اصالت و ماهیت وجودی برخوردارند، مشمول قوانین حاکم بر نظام هستی‌اند؛ از این رو هیچ رفتاری، حتی به‌اندازه یک گمان در ذهن یا عملی هر چند به‌اندازه دست کشیدن بر سر کودک یا آب دادن به گل یا درختی، بدون پاسخ نمی‌ماند. بدین ترتیب در نظام هستی چیزی به‌نام حوادث غیرمترقبه یا شانس معنا ندارد و هر آن‌چه برای شخص یا جامعه اتفاق می‌افتد، پاسخی به رفتارهای آن‌هاست.

در این کتاب، بر اساس آیات قرآن و روایات معصومان  و نیز ادله عملی و عقلی دلیل نابرابری‌ها و تفاوت‌ها در زندگی انسان‌ها بررسی می‌شود و با زبانی روان و تمثیلی به خوانندگان گرمی عرضه می‌گردد. کتاب حاضر در ۹ فصل تهیه و تنظیم شده است که عناوین این فصول عبارتند از: فصل اول: نقش قانون‌های حاکم بر جهان هستی در زندگی؛ فصل دوم: نقش عملکردهای ذهنی شخص در زندگی؛ فصل سوم: نقش زبان در تعیین سرنوشت انسان؛ فصل چهارم: نقش عملکردهای رفتاری در زندگی؛ فصل پنجم: تأثیرات محیط بر زندگی؛ فصل ششم: نقش انتظارات شخص و اطرافیان در

زندگی؛

فصل هفتم: نقش بدخواهان و بدکاران.

فصل هشتم: نقش ظرفیت های روحی و روانی انسان در زندگی

فصل نهم : نقش اراده خاص خداوند در تعیین سرنوشت انسان

علاقه‌مندان با خرید اینترنتی این کتاب از طریق نشانی اینترنتی مؤسسه بوستان کتاب به آدرس www.bustaneketab.com می‌توانند از تخفیف ۲۰ درصدی اثر مذکور بهره‌مند شوند.

• **آشنایی با تهدیدها و فرصت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی**

کتاب «آشنایی با تهدیدها و فرصت های شبکه‌های اجتماعی مجازی» به‌قلم هومن الوند و با همت مؤسسه انتشارات رزمزهدادیت وابسته به پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق  ۱۹۶۶ صفحه چاپ وروانه بازار شد. در سیر تحول و ظهور شبکه‌های اجتماعی مجازی در جوامع مختلف، کشور ایران نیز بی‌نصبی نمانده و در دوره‌های مختلف، یکی از شبکه‌های اجتماعی مجازی را همراه با تهدیدها و فرصت‌های آن تجربه کرده است. براین اساس آشنایی با برخی از تهدیدها و فرصت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی در راستای ارتقای سواد رسانه‌ای عامه مردم و همچنین راهکارهای تبدیل تهدیدهای شبکه‌های اجتماعی مجازی به فرصت که از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، در اثر پیش رو به آن پرداخته شده است.

ساختار کتاب

نویسنده کتاب را در پنج فصل به رشته تحریر درآورده است که عناوین آن بدین شرح است:

کلیات، آشنایی با مزایا و معایب برخی شبکه‌های اجتماعی داخلی و خارجی، آشنایی با تهدیدهای شبکه‌های اجتماعی مجازی، آشنایی با فرصت‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی و راهکارهای تبدیل تهدیدهای شبکه‌های اجتماعی مجازی به فرصت.

علاقه‌مندان می‌توانند، جهت تهیه این کتاب به آدرس: قم، خیابان دور شهر، نبش کوچه ۳، پلاک ۸۱ مراجعه و یا با شماره تلفن‌های: ۰۷۳۵۰۳۷۳۷-۰۷۱۰۴۲۰۴۹۱۰ تماس بگیرند.

